

Vedecká emigrácia zo socialistického Československa je porovnateľná s odlivom mozgov v súčasnosti.

Ďalší odkaz príbehov série MÔJ EMIGRANT

TLAČOVÁ SPRÁVA

Bezprostredne po invázii v auguste 1968 emigrovali z Československa väčšinou vysokoškolsky vzdelaní ľudia. Ich strata negatívne zasiahla do všetkých oblastí života spoločnosti na dlhé roky. Ivan Lefkovits bol jedným z nich. Počas života bol nútený viackrát opustiť svoj domov, vždy nenávratne. Vo Švajčiarsku, kde žije dodnes, sa stal uznávaným vedcom. Najbližší zo siedmich dokumentov série MÔJ EMIGRANT *IVAN LEFKOVITS* v réžii Jany Durajovej uvedie Dvojka RTVS už túto nedeľu o 20.10 hod.

„Príbeh emigrácie Ivana Lefkovitsa je poznamenaný hlbokým sklamaním, no je najmä o silnej vôli a schopnosti prežiť. Po oslobodení z koncentračného tábora Ivan vedel, že si nezaslúži nič menej ako dobré podmienky na život. Toto odhodlanie ho viedlo do prostredia, kde mohol naplno prejavíť svoj potenciál a žiť dôstojne a slobodne,“ povedala režisérka Jana Durajová, absolventka Ateliéru dokumentárnej tvorby Filmovej a televíznej fakulty Vysokej školy múzických umení v Bratislave. V jej filmografii z ostatných rokov figurujú dokumenty *Vladimír Dedeček*, (dok. film z cyklu *IKONY*, 2020) alebo *Jozef Moravčík* (dok. film z cyklu o slovenských expremiéroch *Expremiéri*, 2018). Na filme *IVAN LEFKOVITS* spolupracovala s producentkou série siedmich dokumentárnych filmov Barbarou Janišovou Feglovou zo spoločnosti Hitchhiker Cinema.

„Pri práci na filme som precítila, aké to je prísť o svoje základné ľudské práva a aké vnútorné mechanizmy musí človek využiť, aby dokázal spracovať veľké traumy. Príbeh Ivana Lefkovitsa je inšpiratívny aj v tom, že svoje negatívne východisko premenil na príležitosť vybudovať si nový život,“ dodala k procesu realizácie režisérka Durajová.

Ako šesťročný židovský chlapec z Prešova Ivan Lefkovits nesmel nastúpiť do prvej triedy. Namiesto toho ho deportovali s mamou do koncentračného tábora Bergen-Belsen. Tam ho mama v prachu na podlahe učila písať a čítať. „*Toto budeš Ivanko v živote potrebovať,*“ boli jej slová, v ktorých bola nádej a viera, že to príšerné utrpenie prežijú. Do Prešova sa už nevrátili, majetok im zarizovali Slováci. Prestažovali sa do Prahy, kde Ivan vyštudoval, našiel si manželku a bol úspešným vedcom-chemikom. Vďaka študijnému pobytu v Neapole sa rozhodli, že sa nevrátia.

„*Rodičia mi vštepovali: Ivan, ty si prežil. Vieš, čo sa stalo s ľuďmi, čo neodišli včas. Ty by si sa mal venovať tomu, čo si môžeš zobrať so sebou a to je vzdelanie,*“ hovorí vo filme Ivan Lefkovits. „*Paradoxom je, že som dostal výborné znalosti v Československu, ale nemohol som ich uplatniť. Nebolo na čo nadviazať, neboli chemikálie, neboli možnosti, všetko sa plánovalo v päťročniciach. Toto všetko bolo jeden veľmi neefektívny spôsob výskumu,*“ spomína dnes úspešný vedec.

➤ **synopsa filmu:**

Ivan si v detstve osvojuje neobyčajnú schopnosť prežiť. V koncentračnom tábore sa naučí čítať a písať. V komunizme rozvíja svoju odolnosť a pestuje túžbu po vzdelaní a poznaní. Za vedou uniká do Švajčiarska, kde spoluzakladá inštitút imunológie. Obransky schopnosť človeka skúma celý život na svetovej aj na súkromnej úrovni. Zatiaľčo prestížne laboratória za objavy získavajú tri Nobelove ceny, vo svojom vnútri odvážne báda po slobode a ľudskosti za cenu niekoľkonásobnej straty národnej identity.

➤ **Trailer dokumentu IVAN LEFKOVITS:** <https://vimeo.com/user25534186>

„*V rokoch 1945-1949 urobilo alija (emigrácia do Izraela) 10 548 Židov zo Slovenska. Odchádzali pred príznakmi nedávnej minulosti, nespravodlivosťou vtedajšej súčasnosti a za víziou lepšej budúcnosti vo vlastnom štáte. Ďalších približne tisíc zvolilo inú krajinu, bola to viac než tretina preživších. V rokoch 1968 - 1970 emigrovalo 4 500 slovenských Židov - to je viac než 50% vtedajšieho stavu židovskej komunity. Už nevolili len Izrael, ale aj západnú Európu (najmä Rakúsko, Nemecko, Švajčiarsko),“ napísal k filmu etnológ a judaista Peter Salner, pričom za motív odchodov označil strach z návratu minulosti a stratu nádejí na lepšiu budúcnosť, ale aj hľadanie ekonomického a osobného bezpečia.*

Na príprave série **MŮJ EMIGRANT** spolupracovali filmári aj s **Ústavom pamäti národa**, podľa ktorého takéto projekty a forma spracovania pri analyzovaní obdobia neslobody na Slovensku stále absentujú. Dva zo siedmich dokumentov série – **IVAN LEFKOVITS** a **HERR DURISIN** – budú súčasťou programu tohtoročného **Festivalu slobody**. „*Vybrané príbehy zo série o osude emigrantov - umelca a vedca, budú na Festivale slobody uvedené nielen pre ich pozoruhodnú dokumentárnu a umeleckú hodnotu, ale aj ako výborný didaktický materiál pre žiakov a študentov, ktorým je dnes už*

samozrejmä sloboda pohybu, cestovania cez hranice, ako aj ostatné slobody tak potláčané predovšetkým počas fungovania totalitného režimu,“ povedal riaditeľ festivalu Ján Endrődi.

Séria *MÔJ EMIGRANT* vychádza zo skutočných osudov konkrétnych ľudí, ktorých sa emigrácia zásadne dotkla v období rokov 1968 a 1989 a fatálne ovplyvnila nie len ich životy, ale aj rás celej krajiny.

- Trailer série: <https://vimeo.com/738629929>

Autormi/autorkami filmov v rámci série *MÔJ EMIGRANT* sú filmári/filmárky mladšej generácie - **Jana Bučka, Michal Fulier, Lena Kušnieriková, Jakub Julény, Edo Cicha, Jana Durajová, Martin Hnát, Dominik Jursa**. Viacerí z nich už spolupracovali s nezávislou produkčnou spoločnosťou Hitchhiker Cinema, ktorá sa dlhodobo venuje vývoju kreatívnych dokumentov so spoločenským presahom a produkcii autorských filmov zameraných na angažované témy.

- Plánované televízne premiéry:

5. Môj emigrant: **Ivan Lefkovits**, r.: Jana Durajová - 9. 10. 2022 o 20:10

6. Môj emigrant: **Imrich Erős, vymazaný**, r.: Martin Hnát - 16. 10. 2022 o 20:10

7. Môj emigrant: **Palo**, r.: Dominik Jursa - 23. 10. 2022 o 20:10

Cieľom projektu *MÔJ EMIGRANT* je skúmať podobu emigrácie, ktorá ovplyvnila osudy mnohých slovenských rodín, vrátiť sa k stále živo diskutovanej téme, a reflektovať ju z pohľadu súčasného – odchádzaním a prichádzaním emigrantov aj imigrantov - každodenne formovaného Slovenska.

Na sérii *MÔJ EMIGRANT* sa koprodukčne podieľal **Rozhlas a televízia Slovenska**. Vývoj a produkciu filmov finančne podporili **Audiovizuálny fond** a **Ministerstvo kultúry SR**. Partnermi projektu sú **Ústav pamäti národa** a občianske združenie **CHARACTER – Film Development Association**.

Web projektu: <http://mojemigrant.sk>

Web producenta: <http://hitchhikercinema.sk>

Facebook: www.facebook.com/mojemigrant

Instagram: www.instagram.com/mojemigrant/

